

หัวข้อโครงการวิจัย : การศึกษาแนวทางการออกแบบและการบูรณะโบราณสถานเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ กรณีศึกษา : อาคารศตูปงศ์ประไพ อาคารจตุรรัตน์อาคารอาหารทิพย์ นิवास และอาคารเอื้อนอาชัวแถมถวัลย์ (THE STUDY GUIDELINES FOR DESIGNS AND HISTORICAL BUILDING RENOVATIONS : CASE STUDIES OF SASI PONGPRAPAI BUILDING, JUTHA RATTANAPORN BUILDING, ATHRON TIPNIVAS BUILDING AND AOUNARCH TAMTAWAN BUILDING.)

ผู้วิจัย : อ.วินัย หมั่นคศิธรรม

ปีที่ดำเนินการ : พ.ศ.2554

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการออกแบบและการบูรณะโบราณสถานเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์ ความเป็นมา เรื่องราวในอดีตของโบราณสถานนั้นๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อมโยงบริบทของการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ที่มี การสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบของสถาปัตยกรรม ทำให้เกิดการวิเคราะห์องค์ความรู้ นั้น เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มา ของการศึกษาวิจัยนี้ โดยแบ่งเนื้อหาที่ทำการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และอาคารโบราณสถาน 2) แนวทางในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม 3) วิเคราะห์การบูรณะโบราณสถานเชิงวิศวกรรม

สำหรับระเบียบวิธีวิจัยจะใช้ การสำรวจอาคาร โบราณสถาน ดำหนักทั้ง 4 หลัง เพื่อศึกษา เก็บข้อมูลลักษณะทาง กายภาพ และ สถาปัตยกรรม ทั้งหมดในสภาพปัจจุบัน เพื่อนำไปเป็น ฐานข้อมูลของอาคารรวมถึงทำการ วิเคราะห์การงานใช้พื้นที่ภายในตามแผนที่มหาวิทยาลัยกำหนด และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ (Indepth Interview) โดยแบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ทางด้านประวัติศาสตร์ของวังสุนันทา กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และกลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านงานอนุรักษ์โบราณสถาน จำนวน 3-5 คน เพื่อสอบถามถึงความเป็นมา สภาพปัญหา แนวทางในการพัฒนา แนวทางในการอนุรักษ์และ ประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบปรับปรุงต่อไป

ผลของการวิจัย พบว่าลักษณะของสถาปัตยกรรม ที่สร้างขึ้นในสวนสุนันทาทั้งหมดจากการที่สำรวจโบราณสถานตำแหน่งที่ 4 หลัง มีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ กล่าวคือ เป็นตำแหน่งที่มีเจ้านายที่มีพระอิสริยยศสูง ประทับอยู่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ ตัวอาคาร ก่อสร้างเป็น โครงก่ออิฐฉาบปูน ส่วนใหญ่จะเป็นตำแหน่งหลังเดี่ยวไม่มีลักษณะเป็นเรือนหมู่แบบไทย ความสูงมีตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป จนถึง 4 ชั้น มีรูปแบบ การตกแต่งของสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากชาติ ตะวันตก ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสถาปัตยกรรมในยุคนี้ ดังนั้น แนวทางในการออกแบบและการบูรณะโบราณสถานเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จึงคำนึงควบคู่ไปกับการอนุรักษ์โบราณสถาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวอาคาร แต่เสริมสร้างความเป็นสมัยใหม่เข้าไปในการตกแต่งออกแบบภายในและการใช้สอยอาคารเพื่อดำเนินตามแผนนโยบายของมหาวิทยาลัยฯ ที่ต้องการให้พื้นที่ เป็นศูนย์กลางแห่งศิลปวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์ โดยทำการจำลองสภาพต้นแบบอาคาร ที่แสดงรายละเอียดตัวอาคาร โครงสร้างและพื้นที่ใช้สอย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป